

Memòria, història pública, turisme. *Reptes i oportunitats*

I Jornades Internacionals

**16, 17 i 18 de maig de 2024
Tortosa i Corbera d'Ebre**

Memòria, història pública, turisme. Reptes i oportunitats

I Jornades Internacionals

Les **I Jornades Internacionals de Memòria, història pública, turisme. Reptes i oportunitats** es plantegen com un fòrum deliberatiu i transversal entorn del trinomi memòria, història pública i turisme i els reptes i les preguntes que avui ens suscita. Uns reptes que, en cap cas, es poden donar per conclusos i, per això, les Jornades pretenen oferir una oportunitat per abordar-los de forma deliberativa. En aquest sentit, les diferents taules i ponències abordaran qüestions com: els fonaments i límits ètics que es presenten en la conciliació de la pràctica turística amb el deure de memòria i el dret a la memòria, de cara tant a potenciar el seu caràcter educatiu de la ciutadania com per evitar el risc de la seva banalització; els diferents models de turisme de memòria per assolir aquests objectius en un moment en què la ciutadania cada cop es troba cronològicament més lluny del passat traumàtic que testimonien els espais de memòria; o, finalment, el diàleg i la transformació del territori que integra els espais i rutes de memòria i que converteixen el turisme de memòria en una eina de desenvolupament local.

El caràcter ampli i plural de les temàtiques que les Jornades pretenen abordar es fa palès amb la participació de ponents internacionals i nacionals vinculats, tant a equipaments museístics, com a l'àmbit universitari, a institucions de recerca i observatoris internacionals; alhora, també es plantegen marcs de debat i diàleg que comptaran amb l'expertesa d'agents locals, operadors privats i emprenedors del sector associatiu-memorialístic.

El context d'aquestes Jornades és, de forma genèrica, el model memorialístic català basat en la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica i en què han estat decisives la creació del *Memorial Democràtic* (2007) i de la Direcció General de Memòria Democràtica. Però també és fonamental la ubicació de les Jornades en els espais de la Batalla de l'Ebre. La Batalla més cruenta de la Guerra Civil espanyola, en la qual la victòria de l'exèrcit rebel va suposar també l'inici del compte enrere de l'enderrocament definitiu del projecte democràtic de la República i, d'alguna manera, l'inici de la Segona Guerra Mundial. Una Batalla que té la seva petjada més significativa a la comarca de la Terra Alta, però igualment hi estan implicats, en major o menor mesura, espais de memòria de les altres tres comarques de les Terres de l'Ebre: la Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià; bona part dels quals estan sota la xarxa del COMEBE, el Consorci Memorial de la Batalla de l'Ebre, des de la seva fundació el 2003.

Finalment, aquestes Jornades no renuncien tampoc a plantejar un horitzó de debat més global en què –quaranta anys després de la publicació de *Les Lieux de mémoire* de Pierre Nora–, potser cal concebre els llocs de memòria no com a indrets de dol oficial, sinó de revisió crítica del nostre passat, present i futur, tal com planteja Enzo Traverso en el seu llibre del 2019 *Melancolia d'esquerra* quan escrivia: “Els espais de la memòria son llocs (*topoi*) creats per recordar les esperances convertides en no llocs, quelcom que ja no existeix. Les utopies del segle XXI encara s'han d'inventar”. Segurament, doncs, un dels reptes majors que ha d'assumir el turisme de memòria –com tot treball de memòria– és com i fins a quin punt les runes del passat traumàtic poden esdevenir signes d'un futur millor, també per als territoris que les acullen.

PROGRAMA

Dijous 16 de maig - Campus Terres de l'Ebre. Avinguda Remolins, 13-15

17.00 h Presentació jornades. *Parlaments institucionals*

Sessió: *Espais i museografies entre la història, la memòria i la dinamització territorial*

Presenta i modera: **Jordi Font Agulló**. Director del Memorial Democràtic

17.15 h Audrey Chaix. Directora del Musée de la Grand Guerre de Meaux

Del record a la història: el paper del Museu de la Gran Guerra en l'estructuració del turisme de memòria al País de Meaux

18.00 h Montserrat Duch. Catedràtica Història Contemporània per la Universitat Rovira i Virgili

Els processos de memorialització i patrimonialització de la Batalla de l'Ebre

Divendres 17 de maig - Campus Terres de l'Ebre. Avinguda Remolins, 13-15

Sessió: *Patrimonialització de la memòria, educació i límits ètics*

Presenta i modera: **Lluís Montull**. Director dels Serveis Territorials de Justícia, Drets i Memòria a les Terres de l'Ebre

10.00 h Anne Hertzog. Université de Cergy-Pontoise

Patrimoni memorial, turisme i ètica: el cas d'Oradour sur Glane i els pobles màrtirs

11.00 h Pausa-cafè

11.30 h Taula rodona. Participants: **Marta Simó**. Doctora en Sociologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. **Isidora V. Saez RosenKranz**. Professora de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona. **Jaume Camps**. Universitat Rovira i Virgili.

13:00 h Final sessió del matí

Sessió: *El turisme de memòria: diàleg amb el territori i potencialitats transformadores*

Presenta i modera: **Josep Font Sentias**. Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica – Memorial Democràtic

16.00 h David González Vázquez. (EUROM-UB)

Espais de memòria i territori: narratives i models de projecció turística.

17:00 h Pausa

17.15 h Taula rodona. Participants: **Cinta Farnós**. Directora del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre COMEBE. **Miquel Aguirre**. Director del Museu Memorial de l'Exili. **Laia Garcia**. Espai Lluís Companys.

18:30 h Final sessió de de la tarda

19:00 h Visita guiada per espais de memòria de Tortosa a càrrec de **Terra Enllà**

Dissabte 18 de maig. Poble Vell de Corbera d'Ebre

Sessió: *Processos memorialitzadors i models de turisme de memòria*

Presenta i modera: **Anna Zaera**. Periodista

10:00 h Saida Palou. Investigadora de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural
Oci i turisme en espais de memòria històrica: més enllà del conflicte

11:00 h Pausa-cafè

11:30 h Taula rodona. Participants: **Andreu Caralt**, fundador de Terra Enllà. **Eva Duran** (Educar'T). **Raül Valls** (Amical Antics Guerrillers / Alba Sud)

13:00 h Cloenda de la **I Jornades Internacionals Memòria, història pública, turisme. Reptes i oportunitats**

13:30 h Visita al Poble Vell de Corbera

14:30 h Pausa

16:30 h Visita guiada al **Centre d'Interpretació 115 dies** i a l'exposició *Invisibles però decisives. Dones a la Guerra Civil i la Batalla de l'Ebre*

19:30 h Poble Vell de Corbera. **Eric Vinaixa**. *Un viatge musical i poètic per la increïble vida de Roc Llop*. Espectacle poètic, narratiu i musical. Durada de l'espectacle 60'. Activitat inclosa en **La Nit dels Museus**.

*Traducció simultània del francès al català i del català al francès.

Organitza:

Col·labora:

